

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่องยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” เนื่องจาก “คน” เป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันก็เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่ เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อุดม ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้โดยเป้าหมายเชิงคุณภาพ คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนทั้งด้านจิตใจ ทักษะชีวิตและความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สืบหาความต้องการของผู้เรียน จัดหลักสูตรที่มุ่งให้ประชาชนผู้รู้ในพื้นที่เป็นผู้สอน รวมทั้งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเบื้องต้นที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดการพัฒนาต่อยอดใช้ประโยชน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาให้คงอยู่และเผยแพร่สู่สากล โดยการสืบค้น ถอดความรู้/ภูมิปัญญา ที่อยู่ในตัวคนออก เป็นความรู้ที่ผู้อื่นสามารถเรียนรู้ รวบรวมจัดเป็นคลังข้อมูลในชุมชน และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนสนับสนุนให้คนรุ่นใหม่ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการปฏิบัติจริง

ร่วมกับปราชญ์ ผู้รู้ และผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ ผลักดันให้เป็นวิชาในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา พัฒนาและจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน เข้มแข็ง พร้อมต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แนะแนวทางการเข้าสู่อาชีพ เพิ่มความรู้เรื่องทักษะชีวิต ทักษะพื้นฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนทุกรูปแบบ

การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาคุณภาพชีวิตและพร้อมจะทำประโยชน์แก่สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี รวมทั้งผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพสมบุรณ์ทั้งทางกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีพอย่างสงบสุข ทั้งนี้หลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้จำแนกหลักสูตรในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 2 ส่วน ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้จัดทำขึ้นเป็นเบื้องต้น โดยที่ทุกโรงเรียนในสังกัดต้องยึดเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันทั่วประเทศและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในส่วนการบังคับใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกำหนดไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 27 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ว่า การจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นสภาพบังคับตามกฎหมาย โดยเฉพาะในภูมิภาคต้องจัดให้มีความคู่กับหลักสูตรแกนกลางอีกทั้งเป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่แต่ละสถานศึกษาต้องจัดทำขึ้นใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเองเป็นเนื้อหาที่ครูผู้สอนต้องสอดแทรกได้ในทุกวิชาแกนกลาง ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตของตนเองในท้องถิ่น และเรียนรู้เศรษฐกิจสังคมของตนจากใกล้ตัวไปสู่ไกลตัวออกไป รวมทั้งได้สัมผัสและได้กระทำจริงต่อสภาพการดำรงชีวิต อาชีพและเศรษฐกิจของตนเอง ตลอดจนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตในบริบทของชุมชน

เป็นที่สังเกตว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้นั้นได้ถูกกำหนดขึ้นโดยครู ผู้บริหารและผู้มีบทบาทที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูซึ่งมีบทบาทสำคัญ แต่จากผลการรายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โรงเรียนวัดพระญาติการามได้เสนอแนะว่าควรส่งเสริมทักษะทางวิชาการใน 8 กลุ่มสาระให้มากขึ้น ควรจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนให้มีทักษะปฏิบัติและในการเรียนรู้ให้เน้นการคิดวิเคราะห์รวมทั้งชี้วัดว่าความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนด้านการทำงานพื้นฐานอาชีพยังต้องปรับปรุง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549 : 35) ดังนั้นการเสริมสร้างศักยภาพ ความสามารถของครูในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้อุทิศสร้างแรงบันดาลใจ ความร่วมมือของผู้มีบทบาทที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยความสำเร็จของการปฏิรูป

การเรียนรู้ นั้น จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสืบเนื่องจากการเรียนรู้ของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายด้าน โดยเฉพาะปัจจัยที่สำคัญยิ่ง คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545) ระบุว่า ให้การจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับชีวิตอาชีพความจำเป็นความต้องการของชุมชนและสังคมสามารถสร้างการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตฐานทรัพยากรและบริบทแต่ละท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นตามนัยข้างต้นเกิดขึ้นได้เพียงระดับหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาส่งเสริมการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี โดยการจัดการศึกษาวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ นำความรู้อันเป็นสากลในทางทฤษฎีและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ (สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2549 : 1)

หลักสูตรวิชาชีพพระยศัน พุทธศักราช 2540 เป็นหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพัฒนาขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดใช้ฝึกอบรมวิชาชีพ ให้แก่นักเรียนนักศึกษา และประชาชนที่ประสงค์จะนำความรู้ความชำนาญที่ได้รับไปประกอบอาชีพ ทั้งในสถานประกอบการหรือประกอบอาชีพอิสระส่วนตัวหรือนำไปปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือเพิ่มเติมความรู้พิเศษสามารถนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตประจำวัน หรือถ่ายโอนหน่วยกิต หน่วยการเรียนรู้ ไปสู่ในระบบโรงเรียนที่ตนเองกำลังศึกษาอยู่ได้หลักสูตรนี้ประกอบด้วยความรู้ภาคทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการปฏิบัติงานเท่าที่จำเป็น โดยจะเน้นหนักในทางปฏิบัติเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีประสบการณ์จริงสามารถนำไปปฏิบัติได้เมื่อจบหลักสูตร รูปแบบหลักสูตรจะแบ่งเนื้อหาของแต่ละสาขาวิชาออกเป็นรายวิชาที่จบในตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชา ได้ตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ , 2540 : 1)

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขต 1 หลายโรงเรียนได้นำนักเรียนเข้าศึกษาเล่าเรียนในด้านวิชาชีพ โดยให้วิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งการเรียนรู้ ครูของวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยาเป็นผู้สอนและฝึกปฏิบัติวิชาชีพให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้ วิชาขนมไทย เป็นวิชาหนึ่งที่ถูกกำหนดให้นักเรียนได้เลือกลงทะเบียนเรียน โดยโรงเรียนมัธยมได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของขนมไทย และควรอนุรักษ์ขนมไทยให้คงอยู่กับสังคมตลอดไป

จากจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาชีพพระยศันและสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นรวมทั้งสภาพการณ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนร่วมกันของวิทยาลัยสารพัดช่าง

พระนครศรีอยุธยา กับ โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้นำนักเรียนเข้ามาเรียนรู้วิชาชีพ ร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา ซึ่งหลักสูตรที่ใช้เดิมเป็นหลักสูตรสำหรับฝึกอาชีพให้กับประชาชน โดยไม่มีการร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรที่นำจุดประสงค์ทั้งสองหลักสูตรมาเชื่อมโยงกัน และไม่มีฐานองค์ความรู้ที่รองรับ จึงไม่สัมพันธ์ต่อยอดกับหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรที่เข้าร่วมกับโรงเรียนมัธยมมีการต่อยอด อีกทั้งสัมพันธ์กับหลักสูตรสถานศึกษา และเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมและชุมชน จึงได้มีการประชุมตกลงกันระหว่างครูและผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมที่มาร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา ให้จัดทำหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันวิชานมไทยพื้นบ้านขึ้น ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย ตามหลักการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นจึงมุ่งจัดทำหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันวิชานมไทยพื้นบ้าน เพื่อใช้หลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาโภชนาการท้องถิ่น เรื่องอาหาร ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สำหรับใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ อนุรักษ์และถ่ายทอดให้แก่เยาวชน ทั้งนี้ เพื่อสร้าง และบำรุงรักษาไว้ให้ผู้เป็นลูกหลานของท้องถิ่นได้ตระหนักถึงคุณค่า เกิดความภาคภูมิใจในชนมไทยและเป็นพื้นฐานในการสร้างอาชีพ ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งยังส่งเสริมเผยแพร่ให้บุคคลต่างท้องถิ่นเข้าใจและรู้จักชนมไทยมากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันวิชานมไทยพื้นบ้านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพระดับใด
2. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสันวิชานมไทยพื้นบ้านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิผลหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันวิชานมไทยพื้นบ้านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อหาประสิทธิผลของหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน วิชานมไทยพื้นบ้านสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะและการเรียนรู้แบบโครงงาน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น วิชาขนมไทยพื้นบ้าน ทำให้สามารถนำหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ในการจัดการเรียนการสอนแบบหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการเรียนรู้แบบโครงการวิทยาศาสตร์ รวมทั้งบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง การทำงานและการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติจริง การแสวงหาความรู้ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และการทำงานร่วมกันของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขนมไทยพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามจุดหมายที่ตั้งไว้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขนมไทยพื้นบ้าน มีกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในขั้นการทดลองใช้หลักสูตร และใช้ในขั้นการสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการวิจัยในขั้นการทดลองใช้หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น วิชาขนมไทยพื้นบ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพระญาติการาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 32 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การดำเนินการวิจัยในขั้นการสำรวจความต้องการของท้องถิ่น ที่ใช้ในการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขนมไทยพื้นบ้าน ประกอบด้วย

1.2.1 ครูหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เข้ามาเรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 10 คน

1.2.2 กรรมการสถานศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 คน

1.2.3 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 โรงเรียนวัดพระญาติการาม สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 คน

1.2.4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพระญาติการาม สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 คน

1.2.5 ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนันตำบลชนู ผู้นำชุมชนกลุ่มชุมชนนเรศวร และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชนู อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 3 คน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงกันยายน 2550 โดยใช้เวลาในการพัฒนาหลักสูตรระหว่างเดือนมกราคม-ตุลาคม 2550 หลังจากนั้นได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2550-มีนาคม 2551 รวมเป็นเวลาในการทดลองใช้ 20 สัปดาห์ สัปดาห์ 4 ชั่วโมง รวม 80 ชั่วโมง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาสาระที่พัฒนาขึ้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กำหนดเนื้อหาเป็นประวัติขนมไทย ขนมไทยที่มีในท้องถิ่น 5 ชนิด คือ ขนมกล้วย ขนมมันสำปะหลัง ขนมฟักทอง ขนมเทียนและข้าวต้มมัด ขนมไทยที่มีและเคยมีในท้องถิ่นโดยศึกษาจากการสัมภาษณ์ การฝึกปฏิบัติจากภูมิปัญญาท้องถิ่น 4 ชนิด ได้แก่ ขนมตาล ขนมใส่ไส้ ขนมดอกโสน และขนมหันตรา

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น วิชาขนมไทยพื้นบ้าน

4.2 จุดเน้นของวิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา

4.3 ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบ ในโครงสร้างของหลักสูตร

4.4 ประสิทธิภาพของหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นวิชาขนมไทยพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยาโดยพิจารณาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น วิชาขนมไทยพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา

4.4.2 ผลการประเมินคุณลักษณะ ทักษะและกระบวนการ จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น วิชาขนมไทยพื้นบ้านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา

4.4.3 ผลการวิเคราะห์จากแบบบันทึกการเรียนรู้ ปฏิบัติการและทักษะการทำงานของผู้เรียน ความคิดเห็นผู้ปกครองการทำโครงการ แบบสังเกต พฤติกรรมและบรรยากาศของการเรียนการสอน และ แบบบันทึกการสอนของผู้สอน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรวิชาชีวิตพระยาศรีวิชัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับนักเรียนมัธยม ศึกษาตอนต้นที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา

นิยามเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่เป็นหลักสูตรวิชาชีพ ระยะสั้นที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ และเทคโนโลยี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา อัตราเวลาเรียน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แนวทางการวัดผลประเมินผล ตามขั้นตอน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ซึ่งมี 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการของท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 การจัดทำหลักสูตรฉบับร่าง

ขั้นที่ 4 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตร

หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขนมไทยพื้นบ้าน หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้ฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ประสงค์จะนำความรู้ทางด้านอาหารหวาน ประเภทที่ทำจากแป้ง น้ำตาลและมะพร้าวถั่วและไข่เป็นส่วนประกอบ นำพืชผัก ผลไม้พื้นบ้านมาผสมกลมกลืนทำให้สุกด้วยการนึ่ง ต้ม ผัดและเชื่อมได้แก่ ขนมหล้วย ขนมหอกโสน ขนมหาล ขนมหลึ่ง ข้าวต้มผัด และขนมหั่นตรา

วิทยาลัยสารพัดช่างพระนครศรีอยุธยา หมายถึง สถานศึกษาที่ทำการเปิดสอนวิชาชีพระยะสั้นให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ที่เข้ามาลงทะเบียนเรียนเพื่อนำผลการประเมินทางการเรียนไปเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมและสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในงานอาชีพ

ภูมิปัญญาโภชนาการ หมายถึง การทำขนมและอาหารที่ใช้ในการกินอยู่ ใช้ในชีวิตประจำวันผ่านกระบวนการทดลองใช้ จนเป็นที่เชื่อมั่น สัมผัส สืบทอด เป็นมรดกทางวัฒนธรรมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับขนมไทยที่มีหรือเคยมีในท้องถิ่น ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของขนมไทย การทำขนมไทยเพื่อประกอบอาชีพ ขนมไทยกับวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และขนมไทยที่ควรได้รับการถ่ายทอดได้แก่ขนมไทยที่ทำจากแป้ง มะพร้าว น้ำตาล ถั่ว ไข่และพืชผักพื้นบ้าน เช่น หล้วย ดอกโสน ตาล มัน ฟักทอง

หรือ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ
ท้องถิ่นของตนเอง

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ที่
ให้นักเรียนได้ค้นพบความจริงด้วยตนเองและให้มีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาขงนวมไทยจาก
การสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หนังสือ ตำรา จากการสอบถามจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้สอน
จำเป็นต้องมีการเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ศึกษาโครงสร้างกระบวนการสอน และลำดับเนื้อหา
ทั้งนี้ผู้สอนทำหน้าที่คล้ายผู้ช่วย และผู้เรียนทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ วางแผนการเรียน ผู้เรียนเป็นผู้เริ่มต้น
ในการจัดการเรียนด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ และเปลี่ยนแนวความคิดจากการ
เป็นผู้รับความรู้มาเป็นผู้แสวงหาความรู้และใช้ความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ หมายถึง
กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติตามความสนใจ
ความถนัดและความสามารถของตนเองเกี่ยวกับขงนวมไทยซึ่งอาศัยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ที่เป็นระบบ ไปใช้ในการหาคำตอบเรื่องนั้น ภายใต้คำแนะนำ ปรึกษาและความช่วยเหลือจากผู้สอน
หรือผู้เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่อง หรือหัวข้อที่จะศึกษา การวางแผน การดำเนินงานตาม
ขั้นตอนที่กำหนด ตลอดจนการนำเสนอผลงาน เป็นกลุ่มโดยกระทำในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน

ประสิทธิผลของหลักสูตร หมายถึง ผลที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอน
สอน ซึ่งพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกคนที่เรียนตามหลักสูตรนี้รวมกันเฉลี่ย
ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากการประเมินผลที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนซึ่งเรียน
ตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขงนวมไทยพื้นบ้าน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณลักษณะประเมินจาก
ภาคปฏิบัติระหว่างเรียนซึ่งวัดด้วยแบบประเมินคุณลักษณะความกระตือรือร้น ด้านทักษะประเมินจาก
ทักษะและกระบวนการการทำโครงการและด้านความรู้จากภาคทฤษฎีซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบความรู้ภาคทฤษฎีของนักเรียนที่เรียนตาม
หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นวิชาขงนวมไทยพื้นบ้าน เป็นแบบทดสอบ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

ผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทเป็นผู้นำของประชาชนในตำบลธนู อำเภอกุทัย จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ได้แก่ กำนันตำบลธนู ผู้นำชุมชนเรศวร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลธนู

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพระญาติการามจำนวน 32 คน
ที่เรียน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาและเป็นแนวทางแก่โรงเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและใกล้เคียง ให้สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้
2. ได้หลักสูตรที่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการรวบรวมองค์ความรู้ชนมไทย
3. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะปฏิบัติเกี่ยวกับชนมไทย พื้นบ้าน ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตได้
4. เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูชนมไทย รวบรวมองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการจัดทำสื่อวีดิทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
5. นักเรียนเกิดความรัก ภูมิใจ และรู้คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชน